

Зборник саопштења у изводу
ПРЕТПОСТАВКЕ ОПТИМАЛНЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ
КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Приредили:
Вељко Благојевић, Драган Станар

Зборник саопштења у изводу

Научни скуп

**ПРЕТПОСТАВКЕ ОПТИМАЛНЕ
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ
ОДБРАНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

Београд, 19. март 2026.

Приредили:

др Вељко Благојевић

др Драган Станар

Београд, 2026.

Зборник саопштења у изводу
ПРЕТПОСТАВКЕ ОПТИМАЛНЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ
ОДБРАНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
DOI: <https://doi.org/10.46793/7067.371.7VB>

Издавачи

Институт за међународну политику и привреду, Београд
Институт за стратегијска истраживања, Београд

За издавача:

др Гордана Мишев, вршилац дужности директора
Института за међународну политику и привреду, Београд

Уредници:

др Вељко Благојевић, виши научни сарадник,
Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Драган Станар, професор, Универзитет одбране
– Институт за стратегијска истраживања, Београд

Рецензенти:

др Стеван Недељковић, ванредни професор,
Универзитет у Београду, Факултет политичких наука
др Милован Суботић, виши научни сарадник,
Институт за стратегијска истраживања
др Небојша Вуковић, научни сарадник,
Институт за међународну политику и привреду

Техничка обрада:

Сања Баловић

Тираж: 50 примерака

Штампа (ЦД):

Институт за међународну политику и привреду, Београд

ISBN 978-86-7067-371-7

Научни одбор:

др Гордана Мишев,
директор Института за међународну политику и привреду
др Драган Станар, директор Института за стратегијска истраживања
пуковник др Срђан Благојевић, Института за стратегијска истраживања
пуковник др Срђан Старчевић, Ректорат Универзитета одбране
др Вељко Благојевић, виши научни сарадник, Институт за
међународну политику и привреду
др Душан Пророковић, виши научни сарадник, Институт за
међународну политику и привреду
др Наташа Станојевић, виши научни сарадник, Институт за
међународну политику и привреду
др Владимир Ајзенхамер, Универзитет у Београду – Факултет
безбедности
др Петар Станојевић, Универзитет у Београду – Факултет безбедности
др Милан Игрутиновић, научни сарадник, Институт за европске
студије

Организациони одбор:

Никола Прерадовић, Институт за стратегијска истраживања
Александар Богићевић, Институт за стратегијска истраживања
Анђелија Ђукић, Институт за стратегијска истраживања

Садржај

РАЗУМЕВАЊЕ ОДВРАЋАЈУЋЕ УЛОГЕ ЦИВИЛНЕ КОМПОНЕНТЕ ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ: ТЕОРИЈСКИ ОКВИР И СЛУЧАЈ СРБИЈЕ Милан Игрутиновић	11
КАКО ДО ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ? Петар Станојевић	12
ЕКОНОМСКА ОТПОРНОСТ У КОНЦЕПТУ ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ Наташа Станојевић	14
ИЗАЗОВИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ Вангел Милковски	15
ЕТИЧКА ДИМЕНЗИЈА КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ Драган Станар	17
ИЗМЕЂУ RAND-А И РУБИКОНА: ЦИВИЛНИ ЕКСПЕРТИЗА У СИСТЕМУ ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ Владимир Ајзенхамер	18
СТРАТЕШКА ЛОГИКА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ У ДОБУ ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ: АЛГОРИТАМСКА ОТПОРНОСТ Александар М. Павић	21
ПЕРЦЕПЦИЈА СТРАТЕШКОГ ОКРУЖЕЊА И ТОТАЛНА ОДБРАНА Никола Прерадовић	23
(НЕ)МОГУЋА МИСИЈА: ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ Михајло Копања	25

УЛОГА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У КОНЦЕПТУ ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ Марија Ђорић	27
КОМПЛЕМЕНТАРНОСТ КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ И КОНЦЕПТА ДРУШТВЕНЕ ОТПОРНОСТИ Милош Р. Миленковић	28
САВРЕМЕНИ ИЗАЗОВИ САЈБЕР ПРОСТОРА У ОКВИРУ ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ: АНАЛИЗА МЕЂУНАРОДНИХ ПРАКСИ И ПОТЕНЦИЈАЛ ПРИМЕНЕ У СРБИЈИ Александар Богићевић	30
САЈБЕР ОТПОРНОСТ КАО СТРАТЕШКА ОБАВЕЗА У КОНЦЕПТУ ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ Дејан Вулетић	32
ВЕЛИКА СТРАТЕГИЈА У ОСНОВИ КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ Милинко С. Врачар	34
ЗНАЧАЈ ПСИХОЛОШКЕ ДИМЕНЗИЈЕ ОТПОРНОСТИ У ОКВИРУ КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ Урош Миљковић	36
ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ РАЗВОЈА КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ Татјана Милошевић	38
ГЕРИЛСКО РАТОВАЊЕ КАО ДЕО СРПСКЕ ВОЈНЕ ДОКТРИНЕ 1848-1918. ГОДИНЕ Далибор Денда	40
КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЈА (ТОТАЛНЕ) ОДБРАНЕ КАО ОСНОВ СТРАТЕГИЈСКО-ДОКТРИНАРНОГ УРЕЂЕЊА СИСТЕМА ОДБРАНЕ Срђан Благојевић	41

МОГУЋНОСТИ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ИСКУСТАВА ЕВРОПСКИХ ДРЖАВА НА РАЗВОЈ СИСТЕМА ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ Анђелија Ђукић	43
КОГНИТИВНА БЕЗБЕДНОСТ У КОНЦЕПТУ ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ Душан Пророковић	45
КОНЦЕПТ СТРАТЕШКИХ КОМУНИКАЦИЈА КАО НУЖАН УСЛОВ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ У СРБИЈИ Вељко Благојевић	46

ИСТОРИЈСКИ КОНТЕКСТ РАЗВОЈА КОНЦЕПТА ТОТАЛНЕ ОДБРАНЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ*

Татјана Милошевић**

Универзитет одбране

– Институт за стратегијска истраживања

САЖЕТАК

Југословенски концепт тоталне, односно општенародне одбране и друштвене самозаштите, формирао се у специфичном историјском и геополитичком контексту који је био одређен наслеђем Другог светског рата, динамиком Хладног рата и развојем социјалистичког уређења. Током шездесетих година XX века систем одбране постепено је трансформисан из претежно војног у свеобухватни друштвени модел, у којем поред Југословенске народне армије значајну улогу добија широка друштвена мобилизација. Убрзање артикулације концепта подстакли су догађаји 1968. године, укључујући политичку кризу у Чехословачкој и интервенцију Варшавског пакта, који су појачали перцепцију спољне претње и нагласили потребу интегрисаног одбрамбеног механизма. Нормативно утемељење концепта уређено је Законом о народној одбрани из 1969. године, док је Устав из 1974. институционализовао систем општенародне одбране и друштвене самозаштите, пружајући јасну правну и организациону основу за његово функционисање. Систем је почивао на три међусобно зависне кључне компоненте — Југословенској народној армији, Територијалној одбрани и цивилној заштити, чија координација је била од пресудног значаја за остваривање концепта свеобухватне одбране. Концепт је карактерисала противречна природа. Са једне стране, истицао се високим степеном друштвене мобилизације, широком укљученошћу становништва и способношћу асиметричног одговора на потенцијалне претње, док је са друге био изложен институционалној сложености, зависности од идеолошке кохезије и структурним напетостима између

* Овај рад је настао у оквиру научноистраживачког пројекта „Претпоставке оптималне имплементације концепта тоталне одбране у Републици Србији” (ИСИ/ДХ/1/26-28), који финансира Министарство одбране Републике Србије, а реализује Институт за стратегијска истраживања Универзитета одбране у Београду.

** E-mail: tatjana.milosevic@mod.gov.rs; <https://orcid.org/0009-0002-6125-4998>.

централизованог и децентрализованог модела управљања, што је утицало на његову функционалност и дугорочну одрживост. Проучавање домета, ограничења и потенцијалне релевантности концепта у контексту савремених одбрамбених стратегија омогућава критичко преиспитивање његове применљивости и значаја у модерним безбедносним условима. Овакво преиспитивање осветљава историјску вредност концепта и пружа основу за процену његових потенцијалних импликација у развоју интегрисаних одбрамбених система XXI века, уз уважавање промењених међународних околности и специфичности савремених безбедносних ризика.

Кључне речи: концепт, тотална одбрана, војска, цивилна заштита, територијална одбрана, општенародна одбрана и друштвена самозаштита.